

KIS VERSEK ÉVE 1995

CSOÓRI SÁNDOR

MINT KÁRÖRVENDŐ SZÖKEVÉNYEK?

Hol kujtorognak most a versek?
Jégveremben vagy cinteremben?
Egy gyufaszál hegyén lobognak
árnyas, darazsas kocsmakertben?

Nyár van; az ég felé is por száll
s csak a halottak mennek földbe,
sértetlen, összecsucott szájjal –
Utánuk mentek tán örökre?

Vagy ott bujkálnak fától fáig,
hol terepszínű zubbonyokban
a halál katonái járnak
s egy lepkétől is akna robban?

Ott, ott, ahol a bölcsők égnek
és az elhagyott fürdőszobák
tükreiben nézi magát a
boldog tűzvész? Ingrongyok, téglák

zúrzavarában? S ha ott vannak,
 kit keresnek? A túsul ejtett
 Istent vagy egy öklendő száját,
 mely vakolattal s vérrrel telt meg?

Egy kertben állok, rücskös fák közt
 s múlik életem, mint a hangyák
 délutánja. Csak szégyenem nő,
 hisz gyöngébb vagyok, mint a világ

egyetlen kése, háborúja.
 Gyöngébb, mint ami sóvárogat.
 Sárga meggylevél pörög elém –
 Az ősz küldi egy haldoklónak?

Vagy csak a versek üzenetnek
 valahonnét, a Nap-közelből,
 mint kárörvendő szökevények
 az országhatár túlfeléről?

BÁTORTALAN ÓDA A RÍMEKHEZ

Mi lett veletek, konduló szavak?
 Harang-testetek széttört, meghasadt?
 S ti, üveg-igék, mivé lettetek?
 Halottak vagytok? Üveg-szemetek?
 Ócska szilánkok kint a faluvég
 bokrai közt, hol kiszolgált fazék
 s lavór hever? Vagy hámló égdarab?
 Villám-üszök? Hajcsat? Lányszalag?
 Emlékszem: régen velem voltatok,
 minden költővel hozzám szóltatok,
 léphettek könnyű sárba vagy a tél
 halálmenetébe – senki, senki,
 csak ti tudtátok őket ölbe venni.
 Ti, ti, kiket a bazsarózsa szült,
 záport hozó, nagy nők és megőszült

állatok. Hol vagytok? Hol lapultok?
Nélkületek futnak a vonatok.
Nélkületek ölnek és szeretnek
s ki csöndes szent volt, mára már eretnek.

Ősz jön megint, sziszegnek rám a hidegek.
A földön, a földben kereslek titeket,
levágott mákfejekben, ködökben, tanknyomokban,
rémületes házakban, otthonokban.
Hold süt? Hideg vasakkal fekszem éjjelente,
hátha tán megjelentek lidérces fényjelekre
a körmömön, a számon, hátha, hátha
megszólít újra hársfa és akácfa,
Éva haja tövén a rejtett, kerek szeplő,
mely, mint kis esticsillag, ma is feljő,
föl, föl a másvilágból, vak növények
sóhajtásával szállva, szállva.
Ki kopog? Ti? Az ajtóim tárva.
Kimeszelt szobám sikoltásra vár,
egy halálos, nagy ordításra . . .

Ajánlás

Ha jöttök újra, lopva jöjjetek,
mint titkos szeretők a lépcsőházban:
szorítsátok oda melletekhez
himbálódzó, dús nyakláncotokat.

JUHÁSZ FERENC

HALOTTAK A HALOTTBAN

Szonettek egy asszonyról

1

A szobában mézből aranybánya
s benövi a fénydoboz közönyét
mese-óriás rostos szakállá:
az ablakon átözönlő sötét.

Ami eddig gyöngytűz-szemcse gyíkbőr:
könyv-fal, asztal, bot, ceruza, irka,
most gyúrt, ráncos, fekete szőr-enyvből.
Pont-rózsakaktusz a légszem-szakra.

Aszalt idő-fürt a falióra.
S ravatalról hozott virág Flóra.
Egy asszonyban két temető erjed.

Két sír: forradalom iker-gyermek.
S szív-dobhártyámban tű-hegyes síp szól,
mintha fülem cseng. Csönd űr-tér gongból.

2

Mintha fülem cseng: szívben a membrán,
a feszesség feszültség-hulláma,
az egynemű szikra-sík hang-márvány:
süket fül a csönd cintányér-lángja.

Aztán: hegedű, klarinét, tök-fürt,
edénysíp, dob, gong, csörgő, zúgattyú,
zenélő íj, pánsíp, csiga s cső-kürt,
furulya, hárfalant: a húr-hattyú

s harang, gitár, doromb, orrfuvola,
mirliton, kithara és fidula,
metallofon, xilofon, trombita

s doromb, nádsíp, citera, kürt szúr fel
hang-térháló összetett fényével:
szilánk-halmaz diptera-szemével.

3

A férfi már délben eltemetve.
Űl az asszony, csöndünk körülötte.
Mint szélfújta láng előre-görnyed.
S lát az ablakon benéző szörnyet.

Az éj-kockát, mint gigász szőlőszem
betömi a vérhálós, zöld szörny-szem.
Pokla tükre a pupilla-ostya:
holt-víz, miben véres kezét mosta.

Jéghegy-szirtek füstölnek zöld sóból
az ablakra dagadt szemgolyóból.
Néz a Küklopsz s Idő: borostyánból.

Két koporsó lánghol az asszonyban,
mint magzat-ikrek a méhburokban.
Örök fény-űrök nő-halandóban.

4

A két koporsó megszületetlen!
Dobozosan terjednek a testben,
mint térháló-rácsköbök osztódva,
éllel, csúccsal, szöglettel torlódva.

S bennünk a holtak is egyre nőnek,
bórszéléig a temető-nőnek.
Sejtosztódás szaporulat-lázzal,
mint testben rák: áttét-kőhabzással.

Mint a táguló gömbvégtelen-csönd
világegyetem sötétből, fényből:
terjed a két halott háza, teste.

S szülőnyílást tologörccs nem tép föl,
dagadt halál-köd a nő-combok közt.
Űrök: benne, vele eltemetve!

5

Most már mind a három eltemetve!:
a két férfi s kettőé – egy asszony.
Szemgolyókból koszorú az alkony,
pupillákból hal-rajzás kör-tükre.

Légyszem-éj: gyöngy-idegkutak csokra,
hogy összegzett hólyag-púppal lásson:
ahogy a fény betódul a rácson
s a kép-időt gömb-térré szorozza.

S a szerelem-halálban, a nőben:
doboz-halmaz dimenzió tombol,
mint csillag-telepek ős-mezőben.

Koporsó-térrács a holt kozmoszban:
viasz Isten-test fülke-szivacsból.
S méz-láng: úr-sok halott a halottban.

KÁNTOR PÉTER

LEVÉL BAKA PISTÁNAK

1995. november 21.

.....

Úgy hallottam, hogy Mahlert szereted.
Szeretném én is szeretni tehát.
Mondd, mivel kezdjem, mit ajánlanál,
a sok közül melyik szimfóniát?

Mi – megvagyunk. Sőt: most ragyog a nap,
egy kevés hó a tetőkre fagyott,
és lent a tér is foltokban fehér,
a fákon tündöklük sok sárgásrőt levél.

De mondhatom: az ilyen délelőtt
nem általános. Tegnap fújt, esett,
megdermedt az utcákon a latyak;
bent gubbasztottam, mint a verebek.

Apropó veréb . . . Egy hozzám beszállt ma,
míg én a konyhában éppen terád
gondoltam, kortyolgatva zöld teát,
és nyitva volt egy ablak a világra.

Egy veréb-vendég. Fázhatott talán.
Ám szem elől veszve a kék eget,
vak rémület húzta magasba, fel,
ahol rácsukódott a mennyezet.

Az üvegen át próbált szabadulni,
többször is nekirepült sebesen,
fejfel, csőrrel koppant az üvegen,
hiába súgtam neki, merre jut ki.

Rányitottam az összes ablakot,
láttam, milyen távol van a közel,
eszembe jutott Tandori Dezső,
hogy felhívom, jöjjön, segítsen ő.

És aztán végre! – végre sikerült!
Az ablakszárnyról kiszállt a szabadba.
Zúgott a fejem. Hát még az övé!
Jó utat, pajtás, és vigyázz magadra!

Te pedig, most, hogy van telefonod már . . .
Persze ha nincs kedved, azt is megértem.
Nemsokára búcsúzik ez az év is.
Tudom, hogy valamiről nem beszéltem.

KÖNNYŰ FÉNY

Egy nagy, széles törzsű fán
hintázik a könnyű fény,

arra jön egy viaszgyertya,
csuda fehér, csuda karcsú,

bévül csupa kvalitás,
oldalán egy kerítés,

arra jön egy piszkafa,
meg egy csinos fogkefe,

hát az ember nem is hinné,
hányan jönnek arra s honnan,

nézni, hogy a magas fán
hintázik a könnyű fény.

KEMÉNY ISTVÁN

SZTÉLÉ

Vándor. Ha most azt találnám ideírni, amit egy kiscesti ház falán olvastam, vagyis, hogy „PISONT ISTVÁN A LEGNAGYOBB KIRÁLY!”, kérlek akkor gondozd ezt a feliratot az alábbiak szerint: ha majd abbahagyja az aktív játékot Pisont, helyettesítsd a nevét egy másik középpályás nevével, és ha az is kiöregszik, akkor megint egy újjal. Ha egyszer megszűnik a labdarúgás, akkor a név változzon egy abban a korban szeretett labdajáték hőséneke nevére. És ha majd se labda, se játék nincs már, keress akkor egy embert, aki a büszke mondat feltételeinek ott a legjobban megfelel, és írd bele az ő nevét. Fordíts külön figyelmet arra, hogy egyszer a KIRÁLY a királyt, a LEGNAGYOBB pedig a legnagyobbat jelenti újra. Ekkor megint nézz körül, van-e legnagyobb király, és ha van, csak akkor írd új nevet a mondatba, az ő nevét. És akkor menj tovább.

KUKORELLY ENDRE

IN LIEBLICHER BLÄUE

1)

*So sehr einfältig aber die Bilder, so sehr heilig sind
die, daß man wirklich oft fürchtet, die zu beschreiben.*
(Hölderlin)

Egyszer úgy – nem tudom, mit – álmodtam, úgy ment, hogy újra és újra belekezdett az álom ugyanabba, visszacsúszott az elejére, aztán megint. Felültem az ágyon, már világos volt, hideg a szoba, az ablak nyitva maradt. Újra és újra elkezdődik *mindenkiben belül* nem tudom micsoda. *Innen aus Verschiedenem entsteht ein ernster Geist.* Ülök az ágyon, látom magamat. Fáztam. Kávészag volt.

2)

*Wenn einer in den Spiegel siehet, ein Mann, und siehet
darin sein Bild, wie abgemalt: es gleicht dem Manne.*

Ha ilyen közel hajol ehhez
a falhoz. Egy nyomorult szoba.
Vaságy. Odatámasztva egy cseréptükör.
Ha egészen közel hajol, mert
az takarja előle el, hogy

múljon el, amin
át kell majd törnie. Át-
törni, kidönteni az erősen
rögzített oszlopokat, kanyarogni
a csonkok között és repülni, egyik
oszloptól a másikig csapódni. Mert
nagyon is hagyta, hogy összetorlódjon
és elborítsa <bármilyen
is>. Ha eléri, eltöri. Eléri,
és a cserepeire hull. Ha csak
megmozdul, széttörik. Átlátszik,
áttetszik, mint
a jég. És
nem enged föl, igazi
fagy. Nehéz. Nézni. Nézni.
Mevillan az.

3)

Reggel esik. Bever a víz az ablakon. Ez jó, nem szomorú, lehűti
a levegőt, esőszag van. Felébredek és kinézek a fákra. Az ablak-
keret előtt három, egymáshoz közel nőtt fa lombja. Ha elég erős
a szél, az egyik kis ág a felső üvegtáblát csapkodja. Napsütésben
vidám tarkaság. Hajigálja bele a konténerbe valaki az üres üve-
geit, *vid.* csörögés, törnek össze a csinos borospalackok, recseg
az üveg. Ha nem süt, borongós, nem borús. Néhány lépésnyi,
csúnya rendes udvar, tárolók különféle fajta szeméthez. Három
fa. Az udvar nem látszik innen a lomboktól, csak a lombok. A
levelek, ahogy rendezkednek a levegőben. Mivelhogynem lehet
tudni, mire való ez és mi ez. *Es ist die Wesenheit, die Gestalt ists.*

RÁBA GYÖRGY

VASORRÚ TÖRTÉNET

Nem tudtam végigmondani
ám a történet csak enyém
más szertartás nem hirdeti
miről szólt volna hőse ki
talán egy eltört ceruza
rövidnadrág bakancs talán
s elhűtlenült társnak kutya
világgá hívó éjszakán
ami elmaradt mind csoda
remélt tárgya bálnalovaglás
délibábot pingálva hagymáz
de ami elvész mind talány
folytatta új dal trombita
szaggatta meg históriám
káromlás cibálta kofa
pörlekedés s bár mondanám
mesének indult valaha
s ami áttör motívumán
másik vigasság zsvajva

SOMLYÓ GYÖRGY

ÉN IS TANKA – TE IS HAIKU

A délelőtti
napot elmulasztottam.
a délutáni
el se jött. mind a kettő
itt hagyott rózsá nélkül.

Rózsákkal tele
rózsátlanság a sorsom.
s te hogy vagy ezzel?

Mióta dal van
van rózsá is a dalban.
mért ily hervadhatatlan?

A délelőtti
nap elszökött. hiába
szúrtam meg ujjam.
törtem le a tövéről.
kinek adjam a rózsát?

TAKÁCS ZSUZSA

AZ ELTASZÍTOTT

Hótól roskadozó fákat rajzolsz élénk,
de elolvadnak a fák és
elkorhad a hó. Ha engedted enni
a fa gyümölcsét, mért csak
egyetlen almát? Űztél volna ki
egykilónyi miatt! Nézhetnek angyalaid
keletre, délre, északra és nyugatra,
mindenütt fényességedet látják,
de nekünk nemhogy a nap,
egy hatvanwattnyi égő is túl erős,
látjuk világosan a benzinnel
leöntött hajléktalant, a kukában
megfagyott újszülöttet. Vére
a mi lelkünkön szárad. A magas égből
ránk sütő sugár búzló szag nekünk.
Nem készül térkép, hogy fölfedje
sikátorainkat. Nincs lélek,
csak a sejtek egymáshoz súrlódása?
Lassan, reszketve, túlmozgó csapásokkal
a barlang szájához mászik az eltaszított.

TANDORI DEZSÓ

HAIKU: AZ *ALIEN*

A lélek is test.
Én testemtől-lelkemtől
vagyok idegen.

ÉS EGY RÉGI VERS:

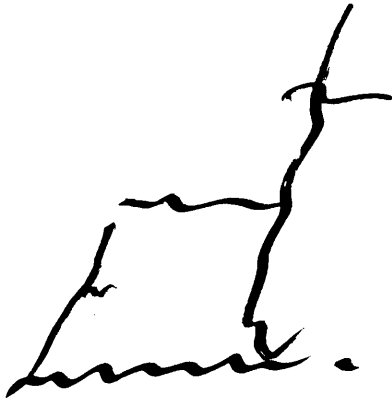
hogy én ott élek, ahol mercutio már mindörökkön együtt
vív tibalttal, össze . . . néha medvetalppal (ehhez jöttek
a verebek, a nagy koala kártyabajnokságot, mely jelszában
is zajlott egykor, dömi nyerte, a szuper kupát, de szpéro
és némó, akiknek képe velünk volt jelszában, rég nem él
már, néha szpéro is emblémaszerű csak, ez az, rég nem
él már).

nem kérdezzük, kik e famílik, jav., írtuk néha e modort,
famíliák, vagy sic: hamlet: e világi üzlet, pállott,
lapos (sík: flat: plat: galopp! a Galopp Intézet meg-
bízásából mentem ki az Akadálypályára). Ez volt kb.
egybeírás, különírás, kisbetű és nagybetű,
szobám tetűkévé teszem, itt és el: egy-öntetű.
weöres sándornak ajánlva.

asszózás közben közmegegyezéssel letotyanunk pihenni,
etcetera, etcetera, ki hitte volna, hogy csak ennyi, ennyi,

amit nem fogni fel karddal sem ésszel.
 hohó, a kard hegye is mérgezve van? körülbelül ennyi
 derülhet ki. a hamletet végigfilozofálják, aztán úgy
 végzik, mint egy akciófilmet. „a közönség arra van, hogy ilyeneken
 mulasson: mürzzuschlag: ohne zuschlag? akkor egyenest a mürz folyó
 a cél. hérakleitoszi!”

1994/1996

Hérakleitoszi
 sír

TÓTH KRISZTINA

ALTATÓ

Visky Andrásnak

Aludj, aludj. Alszik az ördög is,
gázok gazdája, fekszik arccal az égnek.
Most rak fészket a villanydróton a
gólya és karmancsos lábú vének

taknyos ölen a tűz. Kifordított
köpenyt, kegyetlen álmháborút
visel, folyóban vak kölyökkutyák
görgő szívével háborít,

arcokat választ szét, mos össze
földet földdel és igazat igazzal,
cipősdobozban macskát eltemet
és selymes hűlt helyét beszórja gazzal,

visszhangot nevet a sötétbe,
itt volt, van is még kettészelt agyad
egyik felében lassú hintaszékben
ő ringatózik, hogy ne légy magad,

és úgy hasonlítasz, hogy tükre volnál,
ha üldözője nem: de alva kell,
fegyvernek látszó tárgy, pupilla,
halálos biztonsággal véted el,

mert sérthetetlen, mint a víztükör,
visszaejted a kútba a vödröt,
hogy megroggyanó térdel földet érj,
karácsony van, a halat meg kell ölnöd,

csuklód szorítva beléd álmodik
„nem ölöm meg, csak megtapasztalom”,
de sejtet mint a rózsza kint a kertben
a vázát sejteti bent az asztalon,

hogy álmod és álma bűvös ikrek.
Be kell juss hajlékába majdan,
hogy rajtakapd, védtelen támadó.
Mert ott lakozik ő, ahol a *majdnem*.

UTASSY JÓZSEF

FÁJ AZ IDŐ

Törvény: ami világra jött,
el kell múlnia lassan.
Ez a rend! Itt a Földön is,
s a csillagos magasban.

Ezért fáj az Idő, sajog
a perc, nyilall a pillanat.
Ím, a piros elmúlás ágán
órák zsendülnek, inganak.

Jaj, hát hányszoros bűnös az,
ki gyalázzván a Földet:
asszony helyett fegyvert ölel,
s megöl, egykedvűn öl meg?!